

вирішенням комплексу завдань національного та міжнародного характеру.

Список використаних джерел

1. Костицький В. Міжнародно-правовий етичний імператив як основа теоретико-методологічного забезпечення розвитку екологічного права. *Право України*. Київ, 2011. № 2. С. 20–33.
2. Гетьман А. П. Екологічна функція держави в сучасних глобалізаційних процесах. *Проблеми законності*. Харків, 2015. № 128. С. 145–153.
3. Проект Закону «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 26 квітня 2018 р. № 8328. URL: w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63948 (дата звернення: 03.03.2019).
4. Горбатенко В. П. Глобалізація. *Юридична енциклопедія* : В 6 т. / Редкол : Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ : Укр. енцикл., 2004. Т. 6 : Т–Я. С. 557–558.
5. Туниця Ю., Семенюк Е., Туниця Т. Діалектика глобалізації в контексті екологічного імперативу. *Вісник Національної академії наук України*. Київ, 2008. № 2. С. 8–24.
6. Совгіра С. В. Методологія природоохоронної діяльності. *Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки*. Черкаси, 2011. № 196. Ч. II. С. 158–161.
7. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21 грудня 2010 р. № 2818-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2818-17> (дата звернення: 03.03.2019).

*Давидова Ірина Віталіївна,
професор кафедри цивільного права
Національного університету
«Одеська юридична академія»,
доктор юридичних наук*

ВПЛИВ ПРАВОСВІДОМОСТІ НА ВЧИНЕННЯ ПРАВОЧИНІВ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Розвиток інформаційних технологій, впровадження їх у всі сфери буденного життя є неодмінною рисою сьогодення, що зумовлює формування інформаційного суспільства як одного з найважливіших феноменів нашої доби, що, в свою чергу, вимагає упорядкування відповідних суспільних відносин, обрання напрямків та засобів впливу на їх учасників тощо. Аналіз поняття та сутності «інформаційного суспільства» дає можливість зробити висновок, що це складне явище, яке включає як ІТ-сферу, так і стосунки без застосування інформаційних технологій.

Тривалий час у правознавчій літературі призначення права окреслювалося

його здатністю регулювати суспільні відносини, бути волею державної влади, тобто наголошувалося на публічному характері. Останнім часом ми спостерігаємо своєрідний «злам», зміну орієнтирів. Основним є не просто формування суспільства, справедливих законів та соціального порядку. Сенсом правового регулювання стає формування сприятливих умов для життя кожного індивіда, формування людини, здатної до органічного й духовно-піднесеного самоздійснення, розкриття всіх своїх потенційних творчих можливостей. Внаслідок цього право має бути динамічним, дієздатним, постійно наближатися до конкретного живого індивіда, долати відчуженість людей від права.

У цьому контексті важливим є формування правосвідомості суспільства та особистості, що напряду буде впливати на вчинені правочини, відповідність їх умовам дійсності та особливостям укладення в інформаційному суспільстві.

Як слушно зазначає Н. Оніщенко, правосвідомість відіграє ключову роль у частковій або повній «недієвості» законодавчих норм, що також пов'язано зі «сприйняттям права» [1, с. 21].

Отже, з метою формування якісного інформаційного суспільства необхідним є підвищення загальнокультурного рівня та рівня правової культури, просвітницька робота, вироблення сталих стереотипів правомірної поведінки тощо, в результаті чого можна сподіватися на зменшення злочинних дій, порушення прав і інтересів, зокрема, і в ІТ-сфері.

Також на правосвідомість впливає сам факт зростання доступності правового масиву і масиву судової практики за рахунок використання інформаційних технологій. Практично всі законодавчі та судові органи мають свою сторінку в Інтернеті, де розміщені нормативні акти і акти правозастосування, що, безумовно, позначається на інформованості громадян і на реальній доступності правової інформації. Свобода і доступність інформації призводять до більш активної участі громадян в обговоренні законопроектів, їх політичної активності в цілому. Інформаційні технології стають серйозним інструментом, який може докорінно змінити існуючі демократичні інститути.

Враховуючи те, що інформаційне суспільство включає різноманітні блага у формі ефективного виявлення, фіксації та переробки інформації, технологій (персональні комп'ютери, інформаційні послуги тощо), виробництва знань (наука, мистецтво, освіта тощо), публічних технологій (електроні демократія та уряд, самоврядування, партії та вибори), інформаційної економіки (інформаційні товари і послуг: освіта, правова система, видавнича сфера, ЗМІ, комп'ютерне виробництво), культури інформаційного суспільства (цивілізованих правил подання сприймання та користування інформацією), вже не можна собі уявити життя без застосування даних технологій та їх переваг.

І хоч сьогодні представники науки та практики ведуть дискусію щодо визначення пріоритету між правовим регулюванням відносин, пов'язаних з інформаційними технологіями та «ІТ-впорядкуванням», більш обґрунтованою є позиція правового регулювання. Адже без правового регулювання будь-яка сфера (в тому чисті і ІТ) не можуть нормально розвиватися, як суспільство в цілому, так і кожна окрема особа не будуть впевнені в захищеності своїх прав та інтересів, в вирішенні конфліктів справедливо, цивілізовано та розумно.

Більшість дослідників [2; 3; 4; 5; 6; 7] розглядають інформаційне суспільство з позицій публічного, зокрема, адміністративного, права. Разом з тим, сьогодні виникають питання щодо зміни підходів при побудові законодавчого масиву з точки зору пріоритету інтересів людини (наприклад, надання більшої свободи для виробника, працівника, підприємця), адже пріоритетність загальнолюдських цінностей має бути врахована і при модернізації юриспруденції. Зокрема, мають бути враховані зміни в правосвідомості, викликані підвищенням середнього рівня освіти населення і доступністю інформації. Отже, в інформаційному суспільстві є мета створити: умови, які б стимулювали кожного добровільно виконувати закони, розвивати сфери виробництва, необхідні для всього суспільства; пріоритетність диспозитивного методу, тобто можливість сторін самим визначати шляхи досягнення поставлених цілей, встановлювати права і обов'язки за допомогою договору, домовленості замість жорсткого імперативу, що не залишає можливості вибору варіантів, що в сукупності свідчить про висування Особи, її потреб та інтересів на перше місце.

Переосмислення людьми (зокрема, тими, що мають стосунок до створення і використання інформаційних технологій) можливостей «упорядкування» відносин за допомогою таких технологій та визначення ролі «айтішників» у цьому процесі спричинило процес активного впровадження інформаційних технологій при організації бізнесу, спроб застосування технології Blockchain, стало початком легалізації криптовалют, технології Blockchain, укладення смарт-контрактів тощо.

Враховуючи важливість ролі категорії правочинів в повсякденному житті всіх без винятку суб'єктів цивільних правовідносин, неможливість існування суспільства поза даної категорії, важливим є вплив правосвідомості при вчиненні правочинів, особливостей її формування в умовах інформаційного суспільства.

Список використаних джерел

1. Оніщенко Н. Інформаційно-правовий простір: проблеми формування, розвитку, аналіз позитивних і негативних впливів на правосвідомість суспільства та особистості. *Віче*. Київ, 2012. № 17. С. 20–23.
2. Баранов О. А. Правове забезпечення інформаційної сфери: теорія, методологія і практика : монографія. Київ : Едельвейс, 2014. 497 с.
3. Баранов О. А. Теоретико-методологічні основи правового забезпечення інформаційної сфери України : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2015. 42 с.
4. Кір'ян В. О. Правові засади розвитку інформаційного суспільства в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2013. 22 с.
5. Ліпкан В. А., Дімчогло М. І. Консолідація інформаційного законодавства України : монографія / За заг. ред. В. А. Ліпкана. Київ : О. С. Ліпкан, 2014. 415 с.
6. Ліпкан В. А. Адміністративно-правові основи забезпечення національної безпеки України : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07.

Київ, 2008. 36 с.

7. Савюк М. Ф. Адміністративно-правові засади інформаційного суспільства : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2016. 208 с.

*Дмитрієв Сергій Миколайович,
аспірант кафедри цивільного права і процесу
Національної академії внутрішніх справ*

ЗАКОННИЙ ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ІНТЕРЕС ЯК ЕЛЕМЕНТ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО СТАТУСУ ЗАЯВНИКА У СПРАВАХ ОКРЕМОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Однією з ознак правової держави є законодавче закріплення і реальне забезпечення основних прав, свобод чи інтересів людини, тобто наявність налагодженого правового механізму їх правової охорони і захисту. Серед способів захисту прав, свобод та інтересів людини і громадянина особливе місце посідає судовий захист, у результаті якого забезпечується відновлення порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави [1, с. 10].

Судовий захист прав, свобод та інтересів здійснюється в порядку різних видів цивільного судочинства. Водночас, особливий науковий та практичний інтерес становить процедура розгляду цивільних справ в порядку окремого провадження, що характеризується певною специфікою процесуальної форми [1, с. 10].

Поряд із цим, серед інститутів цивільного процесуального права України особливу увагу привертає інститут цивільного процесуального правового статусу, що має спеціальний предмет правового регулювання, а також, інколи, відзначається відсильним характером правових норм, що його становлять. Значення інституту цивільного процесуального правового статусу полягає у тому, що він є системою правових норм, котрі визначають вид і міру можливої та обов'язкової поведінки учасників цивільного процесу, а також спрямованість їх прагнення на досягнення певного процесуального результату. Відтак, цивільний процесуальний правовий статус (у суб'єктивному розумінні) є невід'ємною властивістю будь-якого учасника цивільного процесу [2, с. 6].

Притаманний він і учасникам справ окремого провадження. Саме ця група учасників цивільного процесу є особливою, що зумовлюється як специфікою відповідного виду цивільного судочинства, так і специфікою юридичної природи осіб, які беруть участь у відповідних цивільних справах. Адже усі такі особи мають право або зобов'язані здійснювати у суді певні процесуальні дії, спрямовані на виникнення, розвиток і припинення цивільного судочинства.

Одразу необхідно звернути увагу на те, що у цивільному процесуальному праві особливу увагу визначенню поняття правового статусу вчені-процесуалісти не приділяють. Вбачається, така ситуація зумовлена тим, що